

Bryssel, 1. heinäkuuta 2026
(OR. en)

11287/26

Toimielinten välinen asia:
2025/0268(NLE)

ATO 34
CADREFIN 318

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Päivämäärä: 29. kesäkuuta 2026

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 10568/26

Asia: Ehdotus neuvoston asetukseksi Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston avustushjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 ja asetuksen (EU) 2021/101 kumoamisesta
– Osittainen yleisnäkemys

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston (työllisyys, sosiaalipolitiikka, terveys ja kuluttaja-asiat) istunnossa 29. kesäkuuta 2026 saavutettu osittainen yleisnäkemys ehdotuksesta neuvoston asetukseksi Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston avustushjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 ja asetuksen (EU) 2021/101 kumoamisesta.

2025/0268 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON ASETUS**Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston avustushjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 ja asetuksen (EU) 2021/101 kumoamisesta**

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon vuoden 2003 liittymisasiakirjan ja erityisesti sen 56 artiklan ja sen liitteenä olevassa pöytäkirjassa N:o 4 olevan 3 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Liettua sitoutui vuoden 2003 liittymisasiakirjaan¹ liitetyn Ignalinan ydinvoimalaitosta koskevan pöytäkirjan N:o 4 mukaisesti sulkemaan Ignalinan ydinvoimalaitoksen reaktorin 1 joulukuun 31 päivään 2004 mennessä ja reaktorin 2 joulukuun 31 päivään 2009 mennessä sekä poistamaan sen jälkeen kyseiset reaktorit käytöstä.
- (2) Liittymisasiakirjan mukaisten velvoitteidensa mukaisesti ja unionin avustuksella Liettua on sulkenut kyseiset reaktorit annetuissa määräaajoissa ja edistynyt huomattavasti niiden käytöstäpoistossa. Lisää työtä tarvitaan, jotta säteilyvaaran tasoa voidaan edelleen laskea. Käytettävissä olevien arvioiden mukaan tähän tarkoitukseen tarvitaan lisävaroja vuoden 2027 jälkeenkin.

¹ EUVL L 236, 23.9.2003, s. 944, ELI: http://data.europa.eu/eli/treaty/acc_2003/act_1/pro_4/sign.

- (3) Tässä asetuksessa tarkoitettu ydinvoimalaitoksen käytöstäpoisto on toteutettava ydinturvallisuutta koskevan unionin lainsäädännön eli neuvoston direktiivin 2009/71/Euratom² ja jätehuoltoa koskevan unionin lainsäädännön eli neuvoston direktiivin 2011/70/Euratom³ mukaisesti. Tämän lainsäädännön mukaan Liettualla säilyy lopullinen vastuu ydinturvallisuudesta sekä käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen turvallisesta käsittelystä.
- (4) Vuoden 2003 liittymisasiakirjaan liitetystä pöytäkirjassa N:o 4 tunnustettiin, että Ignalinan ydinvoimalaitoksen, jossa on kaksi Neuvostoliitolta perittyä RBMK-tyyppistä 1 500 megawatin reaktoriyksikköä, ennen aikainen sulkeminen ja sitä seuraava käytöstä poistaminen ovat ennennäkemätön haaste ja Liettualle poikkeuksellisen painava taloudellinen taakka, joka ei ole suhteessa maan kokoon eikä sen taloudelliseen vahvuuteen, ja todettiin, että Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalaitosten käytöstäpoiston avustusohjelman, jäljempänä 'ohjelma', mukainen unionin tuki jatkuu keskeytyksettä vuoden 2006 jälkeenkin seuraavien rahoitusnäkökymien voimassaolokautena.
- (5) [Tässä asetuksessa vahvistetaan ohjelman ohjeelliset rahoituspuitteet.]
- (6) Ohjelman täytäntöönpanossa olisi varmistettava johdonmukaisuus ja yhtenäisyys sekä synergiat muiden asiaankuuluvien unionin politiikkojen ja ohjelmien kanssa, erityisesti neuvoston asetuksella [XXX]⁴ perustetun ydinturvallisuuteen liittyvää yhteistyötä ja käytöstä poistamista koskevan välineen kanssa.

² Neuvoston direktiivi 2009/71/Euratom, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2009, ydinlaitosten ydinturvallisuutta koskevan yhteisön kehyksen perustamisesta (EUVL L 172, 2.7.2009, s. 18, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/71/oj>).

³ Neuvoston direktiivi 2011/70/Euratom, annettu 19 päivänä heinäkuuta 2011, yhteisön kehyksen perustamisesta käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen vastuullista ja turvallista huoltoa varten (EUVL L 199, 2.8.2011, s. 48, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/70/oj>).

⁴ Neuvoston asetus (EU) .../... ydinturvallisuuteen liittyvää yhteistyötä ja käytöstä poistamista koskevan välineen perustamisesta kaudeksi 2028–2034 ja asetusten (Euratom) 2021/100 ja (Euratom) 2021/948 kumoamisesta (EUVL, ..., ... ELI: ...).

- (7) Viime aikojen kokemukset nopeasti muuttuvassa taloudellisessa, yhteiskunnallisessa ja geopoliittisessa ympäristössä ovat osoittaneet, että monivuotisen rahoituskehityksen ja unionin meno-ohjelmien joustavuutta on lisättävä. Tätä varten ja ohjelman tavoitteiden mukaisesti rahoituksessa olisi otettava asianmukaisesti huomioon muuttuvat poliittiset tarpeet ja unionin painopisteet sellaisina kuin ne on yksilöity komission julkaisemissa asiakirjoissa, Euroopan parlamentin päätöslauselmissa ja neuvoston päätelmissä, samalla kun varmistetaan määrärahojen käyttöön asettaminen kaudella 2028–2034 ja talousarvion toteuttamisen riittävä ennakoitavuus.
- (8) Ohjelmaan sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU, Euratom) 2024/2509⁵. Siinä vahvistetaan säännöt, jotka koskevat unionin yleisen talousarvion laatimista ja toteuttamista, mukaan lukien avustuksia, palkintoja, muita kuin rahallisia lahjoituksia, hankintoja, välillistä hallinnointia, rahoitusapua, rahoitusvälineitä ja talousarviotakuita koskevat säännöt.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU, Euratom) 2024/2509, annettu 23 päivänä syyskuuta 2024, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä (EUVL L 2024/2509, 26.9.2024, ELI <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- (9) Asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013⁶, neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95⁷, neuvoston asetuksen (Euratom, EY) N:o 2185/96⁸ ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/1939⁹ mukaan unionin taloudellisia etuja on suojattava oikeasuhteisin toimenpitein, joita ovat sääntöjenvastaisuuksien ja petosten ehkäiseminen, havaitseminen, korjaaminen ja tutkiminen sekä hukattujen, aiheettomasti maksettujen tai virheellisesti käytettyjen varojen takaisinperintä ja soveltuvien osin hallinnollisten seuraamusten määrääminen. Erityisesti asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013 ja asetuksen (Euratom, EY) N:o 2185/96 nojalla Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) voi tehdä tutkimuksia, joihin sisältyvät myös paikan päällä suoritettavat todentamiset ja tarkastukset, selvittääkseen, onko kyse petoksesta, lahjonnasta tai muusta laittomasta toiminnasta, joka vahingoittaa unionin taloudellisia etuja. Asetuksen (EU) 2017/1939 nojalla Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO) voi tutkia petoksia ja muuta laitonta toimintaa, joka vahingoittaa unionin taloudellisia etuja, sekä nostaa niistä syytteen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371¹⁰ mukaisesti. Asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 mukaan unionin rahoitusta saavien henkilöiden ja yhteisöjen on toimittava täydessä yhteistyössä unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi, myönnettävä komissiolle, OLAFille, EPPOlle ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle tarvittavat oikeudet ja pääsyvaltuudet ja varmistettava, että unionin varojen hallinnointiin osallistuvat kolmannet osapuolet myöntävät vastaavat oikeudet.

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 883/2013, annettu 11 päivänä syyskuuta 2013, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/1999 ja neuvoston asetuksen (Euratom) N:o 1074/1999 kumoamisesta (EUVL L 248, 18.9.2013, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

⁷ Neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 2988/95, annettu 18 päivänä joulukuuta 1995, Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta (EYVL L 312, 23.12.1995, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

⁸ Neuvoston asetus (Euratom, EY) N:o 2185/96, annettu 11 päivänä marraskuuta 1996, komission paikan päällä suorittamista tarkastuksista ja todentamisista Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten estämiseksi (EYVL L 292, 15.11.1996, s. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

⁹ Neuvoston asetus (EU) 2017/1939, annettu 12 päivänä lokakuuta 2017, tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisessa (EUVL L 283, 31.10.2017, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1371, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2017, unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin (EUVL L 198, 28.7.2017, s. 29, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj>).

- (9 a) Ohjelmaa olisi toteutettava siten, että unionin varojen käytössä noudatetaan täydellistä läpinäkyvyyttä ja vastuuvellisuutta, jotta voidaan säilyttää kansalaisten luottamus unionin varojen käyttöön. Toteutuksen kunkin vaiheen taustalla olevat rahoitustarpeet olisi dokumentoitava ja perusteltava läpinäkyvästi.
- (10) [Ohjelman toteutuksessa noudatetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) [XXX]¹¹, [tuloksellisuusasetus], jossa vahvistetaan menojen seuranta ja määrärahoihin sovellettavaa tuloskehystä koskevat säännöt, mukaan lukien säännöt, joilla varmistetaan asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 33 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitetun ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen ja f alakohdassa tarkoitetun sukupuolten tasa-arvon periaatteen yhdenmukainen soveltaminen, unionin ohjelmien ja toimien tuloksellisuuden seuranta ja raportointia koskevat säännöt, unionin rahoitusportaalien perustamista koskevat säännöt, ohjelmien arviointia koskevat säännöt sekä muut kaikkiin unionin ohjelmiin sovellettavat horisontaaliset säännökset, kuten tiedotusta, viestintää ja näkyvyyttä koskevat säännökset.]
- (11) Tämä asetus ei vaikuta valtioneuvoston menettelyihin, joita tulevaisuudessa mahdollisesti toteutetaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 ja 108 artiklan mukaisesti.
- (12) Tämän asetuksen nojalla myönnettävällä rahoituksella olisi keskityttävä toimintoihin, joilla käytöstäpoiston turvallisuustavoitteet toteutetaan.

¹¹ EUVL L [...], s. [...].

- (13) Ohjelmaan olisi kuuluttava tietämyksen lisääminen ja kokemusten jakaminen, jotta tällainen tietämys ja asiantuntemus voidaan säilyttää unionissa sen teollisuuden kilpailukyvyyn, teknologisen suvereniteetin ja strategisen riippumattomuuden vahvistamiseksi ydinvoimaloiden käytöstäpoiston alalla. Ohjelman puitteissa ydinlaitosten käytöstäpoistoprosessista ja radioaktiivisen jätteen käsittelystä saavutettua tietämystä ja kokemusta sekä opittuja asioita olisi levitettävä kaikkialla unionissa ja sen ulkopuolella, tarvittaessa kolmansien maiden kanssa, unionin politiikan ja tavoitteiden mukaisesti sekä koordinoiden ja pyrkien synergiaetuihin komission ydinlaitosten kanssa yhteisen tutkimuskeskuksen (JRC) laitosalueilla, koska tällaisilla toimenpiteillä saavutetaan suurin unionin tason lisäarvo ja parannetaan työntekijöiden ja muun väestön turvallisuutta sekä edistetään ympäristönsuojelua. Yhteistyön laajuus, menettelytapa ja taloudelliset näkökohdat olisi määriteltävä yksityiskohtaisesti monivuotisissa työohjelmissa, ja niistä voitaisiin myös tehdä sopimuksia jäsenvaltioiden kesken tai jäsenvaltioiden ja komission kesken.
- (13 a) Ohjelmalla olisi varmistettava ydinvoimaloiden käytöstäpoistotoimiin osallistuvien työntekijöiden sekä muun väestön ja ympäristön mahdollisimman korkeatasoinen säteilysuojelu, mukaan lukien terveys- ja turvallisuustoimenpiteet, osaamisen kehittäminen ja oikeudenmukaiset työolot, täysin unionin lainsäädäntöä, normeja ja ennalta varautumisen periaatetta noudattaen. Kun otetaan huomioon ydinlaitoksiin ja radioaktiivisen jätteen huoltoon liittyvät mahdollisesti vakavat ja pitkäaikaiset riskit, kaikissa ohjelman mukaisissa toimissa olisi vältettävä kohtuuttoman taakan siirtäminen tuleville sukupolville.

- (14) JRC:n olisi helpotettava ydinvoimalaitosten käytöstäpoistoa koskevan tietämyksen levittämistä koordinoitusti unionin eri sidosryhmien kesken esimerkiksi laatimalla markkina-analyysyjä, tarkasteluja ja arviointeja tietotarpeista unionissa ja tarvittaessa kolmansissa maissa, määrittämällä yhteistyön mahdolliset suunnat, yhteistyöstä kiinnostuneet sidosryhmät sekä alat, joilla ohjelman toteutuksen yhteydessä muodostunut tietämys toisi eniten lisäarvoa, ja kehittämällä malleja tietämyksen jakamiselle. JRC:n olisi rahoitettava uuden tietämyksen levittäminen. Jäsenvaltion olisi voitava tehdä aloite suhteiden ja vaihdon kehittämiseksi tietämyksen levittämistä varten. Tällaiseen tietojenvaihtoon voisi tarvittaessa osallistua kolmansia maita unionin strategisten etujen ja painopisteiden mukaisesti ja yhdenmukaisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen [XXX]¹² [Globaali Eurooppa] ja neuvoston asetuksen [XXX]¹³ [INSC-D] nojalla toteutettujen toimien kanssa ja niitä täydentäen. Ohjelman puitteissa tuotetun tietämyksen olisi ensisijaisesti vahvistettava unionin valmiuksia. Mahdollisessa tietämyksen jaossa unionin ulkopuolelle olisi varmistettava unionin turvallisuusetujen, teollis- ja tekijänoikeuksien, tietojen arkaluonteisuuden ja luottamuksellisuuden ja teknologisen johtoaseman asianmukainen suojelu.
- (15) Ignalinan ydinvoimalaitoksen poistaminen käytöstä olisi suoritettava parasta mahdollista teknistä asiantuntemusta käyttäen ja käytöstä poistettavien laitosten luonne ja tekniset erityispiirteet asianmukaisesti huomioon ottaen, jotta varmistetaan turvallisuus ja suurin mahdollinen tehokkuus, ottaen huomioon eurooppalaiset ja kansainväliset parhaat käytännöt, jotta voidaan varmistaa ydinvoimaloiden käytöstäpoistotoimien tehokas toteutus.

¹² EUVL L [...], s. [...].

¹³ EUVL L [...], s. [...].

- (16) Ohjelman toteutuksen tehokkuus olisi optimoitava Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoistotoimiin osallistuvan työvoiman oikeasuhteisella vähentämisellä ja uudelleenorganisoinnilla. Kun otetaan huomioon [vuosina 2028–2034] toteutettavat purkamistoimet ja Ignalinan ydinvoimalaitoksen päätös ulkoistaa reaktorikuilujen keskiosien täydellinen purkaminen, käytöstäpoistotoimiin osallistuvaa työvoimaa olisi pyrittävä vähentämään kolmanneksella verrattuna kokoaikavastaavien työntekijöiden lukumäärään vuoden 2024 lopussa. Niille työntekijöille, joihin työvoiman uudelleenorganisointi ja ulkoistamisprosessi vaikuttavat, voidaan tarvittaessa tarjota kohdennettuja uudelleenkoulutus-, täydennyskoulutus- ja uudelleensijoittamismahdollisuuksia.
- (17) Liettuan ja komission olisi varmistettava käytöstäpoistoprosessin etenemisen tehokas seuranta ja valvonta, jotta taataan, että tämän asetuksen nojalla osoitetulla rahoituksella saadaan mahdollisimman suuri unionin lisäarvo, vaikka lopullinen vastuu käytöstäpoistosta säilyy Liettualla. Seurantaan ja valvontaan sisältyy edistymisen tehokas mittaaminen sekä korjaavien toimenpiteiden toteuttaminen tarvittaessa. Tätä varten on perustettu seuranta- ja tiedotustehtävistä vastaava komitea, jonka puheenjohtajuudesta vastaavat komission edustaja ja Liettuan edustaja yhdessä, kuten työohjelmissa on täsmennetty.
- (18) Ohjelmalle osoitettujen määrärahojen määrää olisi voitava tarkastella uudelleen täytäntöönpanokertomuksen tulosten perusteella.

- (19) Tämän asetuksen nojalla yhteisrahoitetut toiminnot olisi määriteltävä Liettuan neuvoston asetuksen (Euratom) N:o 1369/2013¹⁴ mukaisesti toimittamassa käytöstäpoistosuunnitelmassa ja sen myöhemmissä tarkistuksissa määritettyjen rajojen puitteissa. Käytöstäpoistosuunnitelmassa määritellään ohjelman soveltamisala sekä käytöstäpoistoprosessin lopullinen vaihe ja päättymispäivä, lisäksi se kattaa käytöstäpoistotoimet sekä niiden aikataulun, kustannukset ja vaaditut henkilöstöresurssit. Liettuan olisi Liettuan lainsäädännön säännösten mukaisesti tai nopeammin, jos sattuu jokin suunnitelman sisältöön vaikuttava merkittävä tapahtuma, toimitettava päivitetty käytöstäpoistosuunnitelma soveltuvilta osin komission tarkasteltavaksi monivuotisten työohjelmien valmistelua varten.
- (20) Ohjelman mukaiset toiminnot olisi toteutettava unionin ja Liettuan yhteisesti rahoittamana. Unionin yhteisrahoituksen enimmäismäärä on vahvistettu edellisissä ohjelmissa vakiintuneiden yhteisrahoituskäytäntöjen mukaisesti. Vertailukelpoisissa unionin ohjelmissa omaksuttu käytäntö ja Liettuan vahvistunut talous huomioon ottaen [unionin yhteisrahoitusosuuden olisi oltava enintään 86 prosenttia avustuskelpoisista kustannuksista] ohjelman alusta tämän asetuksen nojalla rahoitettavien toimintojen toteuttamisen päättämiseen saakka. Jäljelle jäävä yhteisrahoitusosuus olisi saatava Liettualta ja muista lähteistä kuin unionin talousarviosta, esimerkiksi kansainvälisiltä rahoituslaitoksilta ja muilta tuenantajilta.
- (21) Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus nro 22/2016¹⁵, siinä esitetyt suositukset sekä komission vastaus on otettu asianmukaisesti huomioon.
- (21 a) On pantu merkille Euroopan parlamentin [...] lainsäädäntöpäätöslauselma ehdotuksesta neuvoston asetukseksi Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston avustushjelman (Ignalina-ohjelma) perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 2021/101 kumoamisesta.

¹⁴ Neuvoston asetus (EU) N:o 1369/2013 ja neuvoston asetus (EU) 2021/101 unionin tuesta ydinvoimaloiden käytöstä poistamisen avustushjelmalle Liettuassa (EUVL L 346, 20.12.2013, s. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1369/oj>).

¹⁵ Erityiskertomus nro 22/2016 ”Ydinvoimaloiden käytöstäpoistoa Liettuassa, Bulgariassa ja Slovakiassa koskevat EU:n avustushjelmat: vuoden 2011 jälkeen on edistytty jonkin verran mutta edessä on suuria haasteita”, Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

- (22) Ohjelma kuuluu neuvoston direktiivin 2011/70/Euratom mukaisen Liettuan kansallisen ohjelman soveltamisalaan.
- (23) Jotta voidaan varmistaa ohjelman tavoitteiden yhdenmukainen täytäntöönpano, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011¹⁶ mukaisesti.
- (24) Tämän asetuksen mukaiset unionin rahoituksen toteutustavat ja rahoitusmuodot olisi valittava sen perusteella, miten hyvin niillä voidaan saavuttaa toimien erityistavoitteet ja saada aikaan tuloksia, kun otetaan huomioon erityisesti tarkastusten kustannukset, hallinnollinen rasitus ja oletettu noudattamatta jättämisen riski. Tässä yhteydessä olisi harkittava kertakorvausten, kiinteämääräisen rahoituksen ja yksikkökustannusten käyttämistä sekä asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 125 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun rahoituksen, joka ei perustu toimien kustannuksiin, käyttämistä.
- (25) Ohjelma korvaa asetuksella (EU) 2021/101 perustetun ohjelman, joka alkoi 1 päivänä tammikuuta 2021 ja jonka oli määrä päättyä 31 päivänä joulukuuta 2027. Kyseinen asetus olisi sen vuoksi kumottava,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13, [ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj](http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj)).

1 artikla

Kohde

1. Tällä asetuksella perustetaan Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston avustushjelma, jäljempänä 'ohjelma', [1 päivänä tammikuuta 2028 alkavaksi ja 31 päivänä joulukuuta 2034 päättyväksi kaudeksi].
2. Tässä asetuksessa myös vahvistetaan ohjelman tavoitteet, sen talousarvio [1 päivänä tammikuuta 2028 alkavalle ja 31 päivänä joulukuuta 2034 päättyvälle kaudelle], unionin rahoituksen muodot ja myönnettävää rahoitusta koskevat säännöt.

2 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan

- 1) 'käytöstäpoistolla' hallinnollisia ja teknisiä toimenpiteitä, joilla mahdollistetaan ydinlaitoksen viranomaisvalvonnan lopettaminen kokonaan tai osittain ja joiden tarkoituksena on varmistaa ihmisten ja ympäristön suojelu pitkällä aikavälillä, mukaan lukien radionuklidijäämien tason alentaminen materiaaleissa ja laitoksen sijaintipaikalla;
- 2) 'käytöstäpoistosuunnitelmalla' asiakirjaa, johon sisältyvät yksityiskohtaiset tiedot ehdotetusta käytöstäpoistosta ja jossa esitetään valittu käytöstäpoistostrategia, käytöstäpoistotoimien aikataulu, tyyppi ja järjestys, sovellettava jätehuoltostrategia, mukaan lukien jätteiden vapauttaminen valvonnasta, ehdotettu lopullinen vaihe, käytöstäpoiston yhteydessä syntyvän jätteen varastointi ja loppusijoitus, käytöstäpoiston määräaika, käytöstäpoiston päätökseen saattamista koskeva kustannusarvio, sekä tavoitteet, odotetut tulokset, välitavoitteet ja määräpäivät sekä niitä vastaavat keskeiset käytöstäpoiston indikaattorit, mukaan lukien ansaittuun arvoon perustuvat indikaattorit. Suunnitelman laatii ydinlaitoksen toimiluvanhaltija, ja se otetaan huomioon ohjelman monivuotisissa työohjelmissa.

Ohjelman tavoitteet

1. Ohjelman yleiset tavoitteet ovat seuraavat:

- a) autetaan Liettuaa toteuttamaan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoisto siten, että painopiste on erityisesti säteilyturvallisuushaasteiden hallinnassa ja ohjelman toteutuksen taloudellisessa tehostamisessa työvoiman oikeasuhteisen vähentämisen ja uudelleenorganisoinnin avulla;
- b) lisätään tietämystä ydinlaitosten käytöstäpoistoprosessista ja käytöstäpoistotoimien tuloksena syntyvän radioaktiivisen jätteen käsittelystä sekä laaditaan käytöstäpoistoa ja jätehuollon hallintakysymyksiä, johtamisen parhaita käytäntöjä, teknologisia haasteita ja, jos se on toteutettavissa, työntekijöitä ja muuta väestöä koskevia käytöstäpoistotoimiin liittyviä terveys- ja turvallisuusprotokollia koskevia tietämyksen levittämiseen tarkoitettuja tietotuotteita keskittyen erityisesti radioaktiivisten materiaalien aiheuttamien ympäristön saastumisen ja terveyshaittojen estämiseen.

Ensimmäisen alakohdan b alakohdassa tarkoitettua tietämystä levitetään unionin tasolla ja sen ulkopuolella, tarvittaessa myös kolmansien maiden kanssa, unionin politiikan ja tavoitteiden mukaisesti kaikilla asiaankuuluvilla aloilla kehittämällä mahdollisia synergioita unionin tasolla neuvoston asetuksen (Euratom) [XXX] [X] artiklassa säädetyn ydinturvallisuusyhteistyötä ja käytöstä poistamista koskevan välineen (INSC-D) puitteissa.

2. Yhteinen tutkimuskeskus koordinoi 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdassa tarkoitetun tietämyksen jäsentelyä ja levittämistä jäsenvaltioihin ja tarvittaessa kolmansien maiden kanssa unionin politiikan ja tavoitteiden mukaisesti, samalla kun varmistetaan unionin turvallisuusetujen, teollis- ja tekijänoikeuksien, tietojen arkaluonteisuuden ja luottamuksellisuuden ja teknologisen johtoaseman asianmukainen suojelu. Nämä toimet rahoitetaan INSC-D-välineestä, ja unioni rahoittaa 100 prosenttia avustuskelpoisista kustannuksista.
3. Ohjelman erityistavoitteena on toteuttaa käytöstäpoistosuunnitelman mukaisesti Ignalinan ydinvoimalaitoksen laitteiston ja reaktorikuilujen purkaminen ja dekontaminaatio ja näiden tekninen suunnittelu, mukaan lukien käytöstäpoistotoimien tuloksena syntyvän radioaktiivisen jätteen käsittely, sekä jatkaa purkujätteen ja aiemmin kertyneen jätteen turvallista käsittelyä.
4. Luettelo ohjelman puitteissa toteutettavista toimista esitetään liitteessä. Komissio voi täsmentää liitteessä lueteltujen toimien sisältöä yksityiskohtaisemmin täytäntöönpanosäädöksillä, jotta saavutetaan ohjelman tavoitteet. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.

14 artikla

Talousarvio

1. Suuntaa-antavat määrärahat ohjelman toteuttamiseksi 1. tammikuuta 2028 ja 31. joulukuuta 2034 välisellä kaudella ovat 678 000 000 euroa käypinä hintoina.
2. Useamman kuin yhden varainhoitovuoden aikana toteutettavia toimia koskevat talousarviositoumukset voidaan jakaa usealle vuodelle vuotuisiksi eriksi.

3. Unionin talousarvioon voidaan tarvittavien kulujen kattamiseksi sisällyttää määrärahoja myös vuoden 2034 jälkeen, jotta voidaan hallinnoida toimia, joita ei ole saatu päätökseen ohjelman loppuun mennessä.
4. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja rahoituspuitteita ja 5 artiklassa tarkoitettuja lisävaroja voidaan käyttää myös ohjelman täytäntöönpanoa koskevaan tekniseen ja hallinnolliseen apuun, kuten valmistelu-, seuranta-, valvonta-, tarkastus- ja arviointitoimiin, organisaation tietotekniikkajärjestelmiin ja -alustoihin, tiedotus-, viestintä- ja näkyvyysoimiin, mukaan lukien unionin poliittisia painopisteitä koskeva ulkoinen tiedotustoiminta, sekä kaikkiin muihin tekniseen ja hallinnolliseen apuun tai henkilöstöön liittyviin menoihin, joita komissiolle aiheutuu ohjelman hallinnoinnista.]

5 artikla

Lisävarat

1. Jäsenvaltiot, Euroopan unionin toimielimet, elimet ja virastot, kolmannet maat, kansainväliset järjestöt, kansainväliset rahoituslaitokset tai muut kolmannet osapuolet voivat suorittaa lisärahoitusosuuksia tai osoittaa ylimääräisiä muita kuin rahallisia panoksia ohjelmaan. Lisärahoitusosuudet ovat asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 21 artiklan 2 kohdan a, d tai e alakohdassa tai 21 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuja ulkoisia käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja.

2. Jäsenvaltioille yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin puitteissa myönnettyjä varoja voidaan niiden pyynnöstä asettaa ohjelman käyttöön. Komissio käyttää kyseisiä varoja asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 62 artiklan 1 kohdan a tai c alakohdan mukaisesti suoraan tai välillisesti. Niillä täydennetään tämän asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua määrää. Kyseiset varat on käytettävä asianomaisen jäsenvaltion hyväksi. Jos komissio ei ole tehnyt ohjelman käyttöön tällä tavoin asetettujen lisämäärien osalta oikeudellista sitoumusta suoran tai välillisen hallinnoinnin puitteissa, vastaavat sitomattomat määrät voidaan asianomaisen jäsenvaltion pyynnöstä siirtää takaisin yhteen tai useampaan rahoituslähteenä olevaan ohjelmaan.

6 artikla

Vaihtoehtoinen, yhdistetty ja kumulatiivinen rahoitus

1. Ohjelma pannaan täytäntöön synergiaa muiden unionin ohjelmien kanssa. Toimi, joka on saanut unionin rahoitusta jostakin toisesta ohjelmasta, voi saada rahoitusta myös tästä ohjelmasta. Tällöin kustakin unionin ohjelmasta myönnettyyn rahoitusosuuteen sovelletaan asianomaisen ohjelman sääntöjä tai vaihtoehtoisesti voidaan soveltaa samoja sääntöjä kaikkiin rahoitusosuuksiin, jolloin voidaan tehdä vain yksi oikeudellinen sitoumus. Jos unionin rahoitusosuus perustuu avustuskelpoisiin kustannuksiin, unionin talousarviosta myönnettävä kumulatiivinen tuki ei saa ylittää toimen avustuskelpoisia kokonaiskustannuksia, ja se voidaan laskea määräsuhteen mukaisesti tukiehtoja koskevilla asiakirjoilla vahvistetulla tavalla.

2. Ohjelman mukaiset ratkaisu- ja myöntämismenettelyt voidaan toteuttaa suoraan tai välillisesti hallinnoiden yhdessä jäsenvaltioiden, unionin toimielinten, elinten ja virastojen, kolmansien maiden, kansainvälisten järjestöjen, kansainvälisten rahoituslaitosten tai muiden kolmansien osapuolten, jäljempänä 'yhteiseen ratkaisu- tai myöntämismenettelyyn osallistuvat kumppanit', kanssa edellyttäen, että varmistetaan unionin taloudellisten etujen suojaaminen. Tällaisiin menettelyihin sovelletaan samoja sääntöjä, ja niiden pohjalta tehdään samanlaiset oikeudelliset sitoumukset. Tätä varten yhteiseen ratkaisu- tai myöntämismenettelyyn osallistuvat kumppanit voivat asettaa varoja ohjelman käyttöön tämän asetuksen 5 artiklan mukaisesti tai kumppaneille voidaan tarvittaessa antaa tehtäväksi ratkaisu- tai myöntämismenettelyn toteuttaminen asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 62 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti. Yhteisissä ratkaisu- tai myöntämismenettelyissä yhteiseen ratkaisu- tai myöntämismenettelyyn osallistuvien kumppanien edustajat voivat olla myös asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 153 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun arviointikomitean jäseniä.

7 artikla

Unionin rahoituksen toteutus ja muodot

1. Ohjelman toteutuksessa käytetään asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 mukaisesti joko suoraa hallinnointia tai välillistä hallinnointia kyseisen asetuksen 62 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen yhteisöjen kanssa.
2. Ohjelman mukaista unionin rahoitusta voidaan myöntää missä tahansa muodossa asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 mukaisesti, erityisesti palkintoina, hankintoina ja muina kuin rahallisina lahjoituksina.

8 artikla

Avustuskelpoisuus

1. Unionin rahoitusta voivat saada ainoastaan sellaiset toiminnot, joilla toteutetaan 3 artiklassa säädettyjä tavoitteita.
2. Asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 110 artiklassa tarkoitetuissa työohjelmissa voidaan täsmentää tässä asetuksessa vahvistettuja avustuskelpoisuusperusteita tai vahvistaa yksityiskohtaisempia avustuskelpoisuusperusteita tietyille toimille sen varmistamiseksi, että tämän asetuksen 3 artiklassa vahvistetut tavoitteet saavutetaan.

9 artikla

Yhteisrahoitusosuudet

Ohjelmasta rahoitettava unionin enimmäisrahoitusosuus saa olla kokonaisuudessaan enintään [86] prosenttia. Jäljelle jäävä rahoitusosuus on saatava Liettualta ja muista rahoituslähteistä kuin unionin talousarviosta.

10 artikla

Työohjelma

1. Ohjelma toteutetaan asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 110 artiklassa tarkoitetuilla työohjelmilla. Työohjelmat hyväksytään 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.
2. Työohjelmissa otetaan huomioon sovellettava käytöstäpoistosuunnitelma, jota käytetään perustana ohjelman seurannassa ja arvioinnissa.

11 artikla

Komitea

1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.
2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa.
3. Kun komitean lausunto on määrä hankkia kirjallista menettelyä noudattaen, tämä menettely päätetään tuloksettomana, jos komitean puheenjohtaja lausunnon antamiselle asetetussa määräajassa niin päättää tai komitean jäsenten yksinkertainen enemmistö sitä pyytää.

12 artikla

Kumoaminen

Kumotaan asetus (EU) 2021/101 1 päivästä tammikuuta 2028.

13 artikla

Siirtymäsäännökset

1. Tämän asetuksen estämättä voidaan jatkaa tai muuttaa toimia, jotka on käynnistetty noudattaen asetusta (EU) 2021/101, jota sovelletaan kyseisiin toimiin niiden päättämiseen asti.
2. Ohjelman kokonaismäärärahat voivat kattaa myös teknisen ja hallinnollisen avun menoja, jotka ovat tarpeen, jotta voidaan varmistaa siirtyminen ohjelman ja asetuksen (EU) 2021/101 mukaisesti hyväksytyjen toimenpiteiden välillä.

Voimaantulo ja soveltaminen

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2028.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

LIITE

Liettuan asetuksen (EU) N:o 1369/2013 mukaisesti toimittamaan käytöstäpoistosuunnitelmaan ja sen myöhempiin tarkistuksiin sisältyvät ja erityisesti seuraavat toimet sisältyvät 3 artiklan 3 kohdassa vahvistettuun erityistavoitteeseen:

I) Reaktorikuilujen purkaminen:

- 1) yläosan ja pohjan (joita kutsutaan osiksi R1 ja R2) purkamisen ja dekontaminaation loppuun saattaminen;
- 2) höyryrumpuerottimien purkamisen loppuun saattaminen;
- 3) reaktorisydämet (joita kutsutaan osaksi R3):
 - a) suunnitellun ja lisensoidun teknologian purkaminen;
 - b) asennetun ja toimivan laitteiston purkaminen;
 - c) reaktorikuilujen keskiosien purkaminen ja dekontaminaatio käytöstäpoistosuunnitelman mukaisesti; edistymistä on mitattava poistettujen materiaalien määrän ja tyyppin sekä ansaitun arvon suhteen;
 - e) ydinjätteen väliaikainen varastotila käytössä.

II) Rakennusten purkuohjelman toteuttaminen. Edistymistä tässä tavoitteessa mitataan purettujen rakennusten määrän sekä ansaitun arvon mukaan.

- III) Ignalinan ydinvoimalaitoksen (INPP) käytöstäpoisto-ohjelman tehokkuus optimoidaan erityisesti toteuttamalla osallistuvan työvoiman (työntekijöiden) määrä oikeasuhteiset vähennykset ja uudelleenorganisointi. Kun otetaan huomioon suunnitellut purkamistoimet ja INPP:n päätös ulkoistaa reaktorikuilujen keskiosien täydellinen purkaminen, käytöstäpoistotoimiin osallistuvaa työvoimaa olisi pyrittävä vähentämään kolmanneksella verrattuna kokoaikavastaavien työntekijöiden lukumäärään vuoden 2024 lopussa. Niille työntekijöille, joihin uudelleenorganisointi ja ulkoistamisprosessi vaikuttavat, voidaan tarvittaessa tarjota kohdennettuja uudelleenkoulutus-, täydennyskoulutus- ja uudelleensijoittamismahdollisuuksia. Edistymistä mitataan toteutettavissa työohjelmissa hyväksytyjen keskeisten suorituskykyindikaattoreiden osalta.
- IV) Käytöstäpoistosta aiheutuneen purkujätteen ja aiemmin kertyneen jätteen huolehtiminen varastointiin tai loppusijoitukseen (riippuen jätteen luokasta), mukaan lukien jätehuoltoinfrastruktuurin ja maanpinnan läheisyyteen sijoitettavan loppusijoituslaitoksen saattaminen päätökseen. Tämä on toteutettava käytöstäpoistosuunnitelman lopullisen tarkistuksen mukaisesti. Edistymistä on mitattava varastoidun tai loppusijoitetun jätteen määrän ja tyyppin sekä ansaitun arvon suhteen.
- V) Säteilyvaarojen pienentäminen. Edistymistä on mitattava toimintojen ja laitoksen turvallisuusarvioinneilla määrittäen, millä tavoilla mahdollisia altistumisia saattaa tapahtua, ja arvioiden mahdollisten altistumisten todennäköisyyttä ja laajuutta.

Erityistavoite, joka on vahvistettu 3 artiklan 3 kohdassa, ei kata käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen geologista loppusijoitusta syvälle kallioperään eikä syvällä kallioperässä olevan loppusijoituspaikan toteuttamisen rahoitusta.